

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

8 декември 2020 година *

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за разследване — Директива 2014/41/ЕС — Член 1, параграф 1 — Член 2, буква в), подточки i) и ii) — Понятия „съдебен орган“ и „издаващ орган“ — Европейска заповед за разследване, издадена от прокуратурата на държава членка — Независимост от изпълнителната власт“

По дело C-584/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Landesgericht für Strafsachen Wien (Областен наказателен съд Виена, Австрия) с акт от 1 август 2019 г., постъпил в Съда на 2 август 2019 г., в рамките на наказателно производство срещу

А и др.,

в присъствието на:

Staatsanwaltschaft Wien,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, R. Silva de Lapuerta, заместник-председател, А. Prechal, М. Vilaras, Е. Regan, L. Bay Larsen, N. Piçarra, А. Kumin и N. Wahl, председатели на състави, Т. von Danwitz, С. Toader, К. Jürimäe (докладчик), L. S. Rossi, I. Jarukaitis и N. Jääskinen, съдии,

генерален адвокат: М. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: А. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за австрийското правителство, от J. Schmoll, J. Herrnfeld и С. Leeb, в качеството на представители,
- за германското правителство, от J. Möller и М. Hellmann, в качеството на представители,
- за испанското правителство, от L. Aguilera Ruiz, в качеството на представител,
- за нидерландското правителство, от М. К. Bulterman, H.S. Gijzen и J. Langer, в качеството на представители,

* Език на производството: немски.

- за полското правителство, от В. Majczyna, в качеството на представител,
  - за Европейската комисия, от S. Grünheid и R. Troosters, в качеството на представители,
- след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 16 юли 2020 г.,
- постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 1 и член 2, буква в) от Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси (ОВ L 130, 2014 г., стр. 1).
- 2 Запитването е отправено в рамките на искане за изпълнение в Австрия на европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси, издадена от Staatsanwaltschaft Hamburg (прокуратура на Хамбург, Германия) относно А и други неизвестни лица, заподозрени във фалшифициране на нареждания за банков превод.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съображения 2, 5—8, 10—12, 15, 19, 21, 22, 34 и 39 от Директива 2014/41 гласят:
  - „(2) Съгласно член 82, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси в Съюза трябва да се основава на принципа на взаимното признаване на присъдите и съдебните решения, който след Европейския съвет в Тампере от 15—16 октомври 1999 г. обикновено се разглежда като крайъгълен камък на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси в Съюза.
- [...]
- (5) След приемането на рамкови решения [2003/577/ПВР на Съвета от 22 юли 2003 година за изпълнение в Европейския съюз на решения за обезпечаване на имущество или доказателства (ОВ L 196, 2003 г., стр. 45; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 125)] и [2008/978/ПВР на Съвета от 18 декември 2008 година относно европейската заповед за предаване на доказателства с цел получаване на предмети, документи и данни, които да се използват в производства с наказателен характер (ОВ L 350, 2008 г., стр. 72)] стана ясно, че съществуващата рамка за събиране на доказателства е твърде разпокъсана и усложнена. Ето защо е необходим нов подход.
- (6) В Стокхолмската програма, приета от Европейският съвет на 10 [и] 11 декември 2009 г., Европейският съвет намери, че следва да продължи работата за установяване на цялостна система за събиране на доказателства при дела с трансгранично измерение въз основа на принципа на взаимно признаване. Европейският съвет посочи, че действащите понастоящем инструменти в тази област съставляват фрагментиран режим и е необходим нов подход, който да се основава на принципа на взаимно признаване, но същевременно да е съобразен и с гъвкавостта на традиционната система за правна взаимопомощ. Поради това Европейският съвет призова за цялостна система, която да замени всички действащи в

момента в тази област инструменти, включително Рамково решение 2008/978/ПВР, и което да обхваща, доколкото е възможно, всички видове доказателства, да съдържа срокове за изпълнение и да ограничава максимално основанията за отказ.

- (7) Този нов подход се основава на един-единствен инструмент, наречен Европейска заповед за разследване (ЕЗР). ЕЗР следва да се издава с цел да се извършат едно или няколко конкретни процесуално-следствени действия за събиране на доказателства в държавата, изпълняваща ЕЗР („изпълняващата държава“). Това включва получаването на доказателства, с които изпълняващият орган вече разполага.
- (8) ЕЗР следва да има хоризонтален обхват и поради това следва да се отнася за всички процесуално-следствени действия, насочени към събиране на доказателства. Въпреки това създаването на съвместен екип за разследване и събирането на доказателства в рамките на такъв екип изисква специфични правила, които е по-добре да се уредят отделно. Ето защо, без да се засяга прилагането на настоящата директива, съществуващите инструменти следва да продължат да се прилагат за този вид процесуално-следствено действие.

[...]

- (10) ЕЗР следва да се съсредоточи върху процесуално-следственото действие, което трябва да бъде извършено. Издаващият орган е в най-подходяща позиция да решава, въз основа на известните му данни относно съответното разследване, кое процесуално-следствено действие да бъде използвано. Изпълняващият орган обаче следва, когато е възможно, да използва друг вид процесуално-следствено действие, ако посоченото действие не съществува в неговото национално право или не би било използвано при сходен национален случай. Възможността да се използва или не дадено процесуално-следствено действие следва да се отнася за случаите, когато посоченото процесуално-следствено действие съществува в правото на изпълняващата държава, но може да се използва законосъобразно само в определени случаи, като например когато действието може да се извършва само по отношение на престъпления с определена степен на тежест, срещу лица, които вече са заподозрени в определена степен или със съгласието на засегнатото лице. Изпълняващият орган може да прибегне и до друг вид процесуално-следствено действие, когато с него ще бъде постигнат същият резултат, както с процесуално-следственото действие, посочено в ЕЗР, но със средства, нарушаващи в по-малка степен основни права на засегнатото лице.
- (11) ЕЗР следва да бъде предпочетена, когато изпълнението на дадено процесуално-следствено действие изглежда пропорционално, подходящо и приложимо в съответния случай. Следователно издаващият орган следва да се увери, че търсените доказателства са необходими и пропорционални за целта на производството, че избраното процесуално-следствено действие е необходимо и пропорционално с оглед събирането на тези доказателства и че ЕЗР следва да бъде издадена, за да се привлече друга държава членка към събирането на тези доказателства. Същата преценка следва да се осъществява при процедурата по потвърждаване, когато съгласно настоящата директива се изисква потвърждаване на ЕЗР. Изпълнението на ЕЗР не следва да бъде отказвано на основания, различни от определените в настоящата директива. При все това изпълняващият орган следва да има право да избере процесуално-следствено действие, което нарушава неприкосновеността в по-малка степен, отколкото посоченото в съответната ЕЗР действие, при условие че с него могат да бъдат постигнати сходни резултати.
- (12) При издаването на ЕЗР издаващият орган следва да обърне специално внимание на осигуряването на пълно зачитане на правата, залегнали в член 48 от Хартата за основните права на Европейския съюз (Хартата). Презумпцията за невиновност и правата на защитата в наказателното производство са крайъгълен камък на основните права, признати в

Хартата, в областта на наказателното правосъдие. Всяко ограничаване на тези права в резултат на процесуално-следствено действие, разпоредено в съответствие с настоящата директива, следва да отговаря напълно на изискванията, установени в член 52 от Хартата, по отношение на необходимостта, пропорционалността и целите, които то би трябвало да преследва, по-специално защитата на правата и свободите на други лица.

[...]

- (15) Настоящата директива следва да се прилага, като се вземат предвид [Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 година относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство (ОВ L 280, 2010 г., стр. 1), Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 година относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 2012 г., стр. 1) и Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 година относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (ОВ L 294, 2013 г., стр. 1)], които се отнасят до процесуалните права в наказателното производство.

[...]

- (19) Създаването на пространство на свобода, сигурност и правосъдие в рамките на Съюза се основава на взаимното доверие и на презумпцията за спазване от другите държави членки на правото на Съюза, и по-специално на основните права. Тази презумпция обаче е оборима. Следователно, ако има сериозни основания да се счита, че изпълнението на дадено процесуално-следствено действие, посочено в ЕЗР, би довело до нарушаването на основно право на засегнатото лице и че изпълняващата държава няма да изпълни задълженията си във връзка със защитата на основните права, признати в Хартата, изпълнението на ЕЗР следва да бъде отказано.

[...]

- (21) Необходимо е да се определят срокове, за да се гарантира бързо, ефективно и последователно сътрудничество между държавите членки по наказателноправни въпроси. Решение за признаване или изпълнение следва да се приема, а самото изпълнение на процесуално-следственото действие да се извършва със същата бързина и степен на приоритет, както при сходни национални случаи. Следва да се определят крайни срокове, за да се гарантира вземане на решение или съответно изпълнение в разумни срокове или за да се спазят процесуалните изисквания в издаващата държава.
- (22) Наличните правни средства за защита срещу ЕЗР следва да бъдат най-малкото равностойни на тези, които са на разположение при национално дело срещу съответното процесуално-следствено действие. В съответствие с националното си право държавите членки следва да осигурят приложимостта на тези правни средства за защита, включително като информират своевременно всяка заинтересована страна за възможностите и реда и условията за използването им. В случаите, когато срещу ЕЗР са повдигнати възражения от заинтересована страна в изпълняващата държава по отношение на материалноправните основания за издаване на ЕЗР, е препоръчително информацията за оспорването да бъде предадена на издаващия орган, а заинтересованата страна да бъде съответно информирана.

[...]

(34) Поради обхвата си настоящата директива урежда само временни мерки с цел събиране на доказателства. [...]

[...]

(39) Настоящата директива зачита основните права и съблюдава принципите, признати в член 6 [ДЕС и в Хартата, и по-специално в дял VI от нея, в международното право и международните споразумения, по които Съюзът или всички държави членки са страна, включително Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, както и в конституциите на държавите членки в съответното им приложно поле. [...].

4 Член 1 от тази директива, озаглавен „Европейска заповед за разследване и задължение за изпълнението ѝ“, гласи:

„1. Европейска заповед за разследване (ЕЗР) е съдебно решение, което е било издадено или потвърдено от съдебен орган на държава членка („издаващата държава“), за извършване на едно или няколко конкретно(и) процесуално-следствено(и) действие(я) в друга държава членка („изпълняващата държава“) с оглед получаване на доказателства в съответствие с настоящата директива.

ЕЗР може да бъде издадена и за получаване на доказателства, които вече са на разположение на компетентните органи на изпълняващата държава.

2. Държавите членки изпълняват ЕЗР въз основа на принципа на взаимно признаване и в съответствие с настоящата директива.

3. Издаването на ЕЗР може да бъде поискано от заподозряно или обвиняемо лице или от адвокат от негово име в рамките на приложимите права на защита в съответствие с националното наказателно-процесуално право.

4. Настоящата директива няма за последица изменение на задължението за спазване на основните права и правни принципи, залегнали в член 6 от ДЕС, включително правата на защита на лицата, които са субекти на наказателно производство, и не засяга задълженията, възложени на съдебните органи в това отношение“.

5 Съгласно член 2 от тази директива, озаглавен „Определения“:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

в) „издаващ орган“ означава:

- i) съдия, съд, съдия-следовател или прокурор, компетентен по разглеждания случай; или
- ii) друг компетентен орган, определен от издаващата държава, който в съответния случай действа в качеството си на разследващ орган в наказателното производство и е компетентен да разпорежда събирането на доказателства в съответствие с националното право. Освен това, преди да бъде предадена на изпълняващия орган, ЕЗР се потвърждава след проверка на съответствието ѝ с условията за издаване на ЕЗР по настоящата директива, по-специално условията, посочени в член 6, параграф 1 от настоящата директива, от съдия, съд, съдия-следовател или прокурор в издаващата държава. Когато ЕЗР е потвърдена от съдебен орган, този орган може също да бъде разглеждан като издаващ орган за целите на предаването на ЕЗР;

- г) „изпълняващ орган“ означава орган, който е компетентен да признае ЕЗР и да осигури нейното изпълнение в съответствие с настоящата директива и с процедурите, приложими при сходен национален случай. Такива процедури може да изискват съдебно разрешение в изпълняващата държава, когато това е предвидено в националното ѝ право“.
- 6 Член 3 от същата директива, озаглавен „Обхват на ЕЗР“, предвижда:
- „ЕЗР обхваща всички процесуално-следствени действия с изключение на създаването на съвместен екип за разследване и събирането на доказателства в рамките на такъв екип [...]“.
- 7 Съгласно член 4 от Директива 2014/41, озаглавен „Видове производства, за които може да бъде издадена ЕЗР“:
- „ЕЗР може да бъде издадена:
- а) във връзка с наказателни производства, образувани от съдебен орган или които може да бъдат образувани пред съдебен орган за престъпление съгласно националното право на издаващата държава;
- [...]
- в) по производства, образувани от съдебни органи във връзка с деяния, които са наказуеми съгласно националното право на издаващата държава, поради факта, че съставляват правонарушения и където решението може да доведе до образуване на производство пред съд, компетентен по-специално по дела от наказателен характер; и
- [...]“.
- 8 Член 6 от тази директива, озаглавен „Условия за издаване и предаване на ЕЗР“, гласи:
- „1. Издаващият орган може да издаде ЕЗР само ако са изпълнени следните условия:
- а) издаването на ЕЗР е необходимо и пропорционално на целта на производствата, посочени в член 4, като се отчитат правата на заподозряното или обвиняемото лице; и
- б) процесуално-следственото(ите) действие(я), посочено(и) в ЕЗР, би(ха) могло(ли) да бъде(ат) разпоредено(и) при същите условия в сходен национален случай.
2. Условията, посочени в параграф 1, се преценяват от издаващия орган за всеки отделен случай.
3. Когато изпълняващият орган има основания да счита, че условията, посочени в параграф 1 не са изпълнени, той може да се консултира с издаващия орган за важността на изпълнението на ЕЗР. След тази консултация издаващият орган може да реши да оттегли ЕЗР“.
- 9 Член 9 от посочената директива, озаглавен „Признаване и изпълнение“, предвижда в параграфи 1—3 следното:
- „1. Изпълняващият орган признава ЕЗР, предадена в съответствие с настоящата директива, без да изисква допълнителни формалности и прави необходимото за нейното изпълнение по същия начин и при същите условия и ред, както ако въпросното процесуално-следствено действие е било разпоредено от орган на изпълняващата държава, освен ако този орган реши да се позове на някое от основанията за непризнаване или неизпълнение или на някое от основанията за отлагане, предвидени в настоящата директива.

2. Изпълняващият орган спазва формалностите и процедурите, изрично посочени от издаващия орган, освен ако в настоящата директива не е предвидено друго и ако тези формалности и процедури не противоречат на основните принципи на правото на изпълняващата държава.
3. Когато изпълняващ орган получи ЕЗР, която не е била издадена от издаващ орган съгласно посоченото в член 2, буква в), изпълняващият орган връща тази ЕЗР на издаващата държава“.
- 10 Член 10 от същата директива, озаглавен „Избор на друг вид процесуално-следствено действие“, предвижда в параграфи 1, 3 и 4:
- „1. Изпълняващият орган при възможност прибегва до процесуално-следствено действие, различно от предвиденото в ЕЗР, когато:
- а) посоченото в ЕЗР процесуално-следствено действие не съществува според правото на изпълняващата държава; или
  - б) процесуално-следственото действие, посочено в ЕЗР, не би могло да се използва в сходен национален случай.
- [...]
3. Изпълняващият орган може също така да прибегне до процесуално-следствено действие, различно от посоченото в ЕЗР, когато с процесуално-следственото действие, избрано от изпълняващия орган, ще бъде постигнат същият резултат, но със средства, нарушаващи неприкосновеността на лицето в по-малка степен, отколкото процесуално-следственото действие, посочено в ЕЗР.
4. Когато изпълняващият орган реши да се възползва от посочената в параграфи 1 и 3 възможност, той най-напред уведомява издаващия орган, който може да реши да оттегли или да допълни ЕЗР“.
- 11 Член 11 от Директива 2014/41, озаглавен „Основания за непризнаване или изпълнение“, изброява в параграф 1 основанията за непризнаване или неизпълнение на европейска заповед за разследване в изпълняващата държава. Сред тези основания в точка е) от тази разпоредба фигурира съществуването на „сериозни основания да се смята, че изпълнението на процесуално-следственото действие, посочено в ЕЗР, би било несъвместимо със задълженията на изпълняващата държава съгласно член 6 от ДЕС и Хартата“.
- 12 Член 14 от тази директива, озаглавен „Правни средства за защита“, гласи следното:
- „1. Държавите членки гарантират, че за процесуално-следствените действия, посочени в ЕЗР, се прилагат правни средства за защита, равностойни на предвидените при сходен национален случай.
2. Материалноправните основания за издаване на ЕЗР могат да се оспорват само чрез иск, предявен в издаващата държава, без да се засягат гаранциите за основните права в изпълняващата държава.
3. Ако не се нарушава необходимостта от гарантиране поверителността на разследването съгласно член 19, параграф 1, издаващият орган и изпълняващият орган вземат необходимите мерки за осигуряване на информация за наличните възможности по националното право за използване на правни средства за защита, когато те станат приложими, и в своевременен срок, за да могат да бъдат приложени ефективно.

4. Държавите членки правят необходимото сроковете за търсене на правна защита да са същите като предвидените в сходни национални случаи и да се прилагат по начин, който да гарантира възможността за ефективно упражняване на тези правни средства за защита от заинтересованите страни.
5. Издаващият орган и изпълняващият орган се информират взаимно за правните средства за защита, предявени срещу издаването, признаването или изпълнението на ЕЗР.
6. Оспорването на процесуално-следственото действие не спира изпълнението му, освен ако това не е предвидено в сходни национални случаи.
7. Издаващата държава взема предвид успешното оспорване на признаването или изпълнението на ЕЗР в съответствие с нейното национално право. Без да се засягат националните процедурни правила, държавите членки гарантират, че в хода на наказателното производство в издаващата държава при оценката на получените чрез ЕЗР доказателства се зачитат правата на защита и правото на справедлив процес“.
- 13 Членове 22 и 23 от посочената директива съдържат специални разпоредби относно временното предаване на издаващата държава и към изпълняващата държава на задържани лица с цел извършване на процесуално-следствено действие.

Националното право

Германското право

- 14 Член 146 от Gerichtsverfassungsgesetz (Закон за съдебната власт) гласи, че служителите на прокуратурата трябва да спазват официалните инструкции на своите ръководители.
- 15 Съгласно член 147 от този закон:

„Право на надзор и ръководство има:

1. федералният министър на правосъдието и за защита на потребителите, по отношение на федералния главен прокурор и федералните прокурори,
2. правосъдната администрация на равнище Land (провинция), по отношение на всички служители на прокуратурата на съответната провинция,
3. най-високопоставеният служител от прокуратурата към върховните областни и районните съдилища, по отношение на всички служители на прокуратурата от района на дадения съд“.

Австрийското право

- 16 Директива 2014/41 е транспонирана в австрийското право с изменение на Bundesgesetz über die justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union (Федерален закон относно съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси с държавите — членки на Европейския съюз) от 15 май 2018 г. (BGBl. I, 28/2018).

17 Член 55, параграф 3 от този закон гласи:

„Когато в издаващата държава производството не се провежда от съдебен орган, европейска заповед за разследване може да се изпълни само ако заповедта на издаващия орган може да се обжалва пред съд и ако заповедта за разследване е била разрешена от съдебен орган на издаващата държава“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 18 Прокуратурата на Хамбург води наказателно разследване срещу А и други неизвестни лица. Те са заподозрени, че през юли 2018 г. са се възползвали от незаконно получени данни и с измамна цел са подправили тринадесет нареждания за банков превод, с които 9775,05 EUR са били или е трябвало да бъдат прехвърлени по банкова сметка, открита на името на А в австрийска банка.
- 19 За целите на разследването по това дело на 15 май 2019 г. прокуратурата на Хамбург издава европейска заповед за разследване, която предава на Staatsanwaltschaft Wien (прокуратура на Виена, Австрия). С тази заповед прокуратурата на Хамбург иска от прокуратурата на Виена да ѝ изпрати копия от отчетите по въпросната банкова сметка за периода от 1 юни до 30 септември 2018 г.
- 20 От акта за преюдициално запитване е видно, че съгласно Strafprozessordnung (австрийският наказателно-процесуален кодекс) банка може да бъде задължена да предаде извлечения от банковата сметка само въз основа на процесуално-следствено действие, което трябва да бъде разпоредено от прокуратурата въз основа на съдебно разрешение. Така без съдебно разрешение австрийската прокуратура не може да разпореди това процесуално-следствено действие.
- 21 На 31 май 2019 г. прокуратурата на Виена иска от Landesgericht für Strafsachen Wien (Областен наказателен съд Виена, Австрия), който е запитващата юрисдикция по настоящото дело, да разреши посоченото процесуално-следствено действие, за да може съответната банка да бъде задължена да представи извлеченията по сметките, посочени в европейската заповед за разследване.
- 22 Запитващата юрисдикция обаче иска да се установи дали прокуратурата на Хамбург, която е издала тази заповед, може да бъде квалифицирана като „съдебен орган“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Директива 2014/41. Тя иска да се установи също дали тази прокуратура може да попада в обхвата на понятието „издаващ орган“ по смисъла на член 2, буква в) от тази директива, и по-специално на понятието „прокурор“, съдържащо се в подточка i) от последната разпоредба, доколкото съгласно членове 146 и 147 от действащия Закон за съдебната система в Германия тази прокуратура може да получава указания, включително по конкретни случаи, от Justizsenator von Hamburg (министър на правосъдието на Хамбург, Германия).
- 23 В това отношение тази юрисдикция отбелязва, че от член 1, параграф 1 във връзка с член 2, буква в) от Директива 2014/41 следва, че за да бъде изпълнена, европейската заповед за разследване трябва да бъде издадена или от съдия, съд, съдия-следовател или прокурор, или да бъде потвърдена от някой от тези органи.
- 24 Посочената юрисдикция подчертава обаче, че макар Директива 2014/41 да гласи, че европейската заповед за разследване е „съдебно“ решение, същата директива все пак предвижда, че такава заповед може да бъде издадена или потвърдена от прокурор, при положение че не всички прокуратури на държавите членки отговарят на всички критерии, на които трябва да отговарят съдиите или съдилищата, и по-специално на критерия за независимост, който във

външен план предполага съответният орган да упражнява функциите си напълно самостоятелно, без да е йерархично обвързан или да е подчинен на когото и да е от тях и без да получава разпореждания или указания от какъвто и да е произход.

- 25 В това отношение тя счита, че мотивите на решения на Съда от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау) (C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), и от 27 май 2019 г., PF (Главен прокурор на Литва) (C-509/18, EU:C:2019:457), които се отнасят до европейската заповед за арест, посочена в Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), са приложими към европейската заповед за разследване.
- 26 Всъщност Директива 2014/41 и Рамково решение 2002/584 се основават на едни и същи принципи на взаимно признаване и взаимно доверие. Те използват едни и същи понятия „съдебен орган“ и „издаващ орган“ и изброяват изчерпателно основанията, въз основа на които изпълняващата държава може да откаже да изпълни съответно европейска заповед за разследване и европейска заповед за арест.
- 27 Запитващата юрисдикция обаче подчертава, че за разлика от Рамково решение 2002/584, Директива 2014/41 изрично предоставя на прокурорите качеството на „издаващ орган“ и им позволява да издават или потвърждават европейски заповеди за разследване. Тя счита, че при това положение тази директива би могла да се тълкува в смисъл, че въпросът дали за прокурора съществува риск или не да получава конкретни указания от изпълнителната власт, е ирелевантен в рамките на тази директива.
- 28 Освен това тази юрисдикция посочва, че изискването за независимост на органа, издал европейска заповед за арест, е обосновано от тежките посегателства срещу основните права на лицето, срещу което е издадена такава заповед, което води до лишаване от свобода и прехвърляне на това лице в друга държава членка. Според нея посегателства от същия характер се съдържат в европейската заповед за разследване, която обхваща всички процесуално-следствени действия, включително претърсване, визуално или слухово наблюдение или наблюдение на съобщения.
- 29 Запитващата юрисдикция уточнява още, че ако прокуратурата на Хамбург трябва да се счита за „съдебен орган“ по смисъла на Директива 2014/41 и на член 55, параграф 3 от Федералния закон относно съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси с държавите — членки на Европейския съюз, разглежданата в главното производство европейска заповед за разследване трябва да бъде изпълнена в Австрия, тъй като всички останали условия, предвидени в националното право, са изпълнени.
- 30 При тези обстоятелства Landesgericht für Strafsachen Wien (Областен наказателен съд Виена) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли понятията „съдебен орган“ по смисъла на член 1, параграф 1 от [Директива 2014/41] и „прокурор“ по смисъла на член 2, буква в), подточка i) от посочената директива да се тълкуват в смисъл, че обхващат и прокуратурите на държава членка, които са изложени на риск да получават пряко или косвено конкретни разпореждания или указания от страна на изпълнителната власт, като министъра на правосъдието на Хамбург (Justizsenator in Hamburg), при приемането на решение за издаване на европейска заповед за разследване?“.

Производството пред Съда

- 31 Запитващата юрисдикция иска от Съда да разгледа настоящото дело по реда на бързото производство съгласно член 105, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда.
- 32 В подкрепа на искането си тя изтъква, на първо място, че съществуват множество производства по разследване, които поставят същия въпрос като повдигнатия в рамките на настоящото преюдициално запитване, за да се определи дали европейските заповеди за разследване, издадени от германските прокуратури, трябва да бъдат изпълнени. Освен това този въпрос бил от значение и за други държави членки, в които, както в Германия, за прокуратурите съществува риск да получават конкретни указания от изпълнителната власт. На второ място, поради посегателствата в хода на производствата по разследване на основните права на издирваните лица такива производства би трябвало, подобно на предвиденото в австрийското право, да бъдат приключени в най-кратки срокове.
- 33 От член 105, параграф 1 от Процедурния правилник следва, че по искане на запитващата юрисдикция или, по изключение, служебно, след изслушване на съдията докладчик и генералния адвокат председателят на Съда може да реши определено преюдициално запитване да бъде разгледано по реда на бързо производство, в отклонение от разпоредбите на този правилник, когато естеството на делото изисква то да бъде разгледано в кратки срокове.
- 34 На 6 септември 2019 г. след изслушване на съдията докладчик и генералния адвокат председателят на Съда решава да отхвърли искането на запитващата юрисдикция, посочено в точка 31 от настоящото решение.
- 35 Всъщност, от една страна, доводът, че искането на преюдициално запитване се отнася до изпълнението на европейска заповед за разследване и поради това изисква възможно най-бърз отговор, не е достатъчен сам по себе си, за да оправдае разглеждането на настоящото дело по реда на бързото производство, предвиден в член 105, параграф 1 от Процедурния правилник, тъй като това производство е процесуален способ, който се прилага в случай на необходимост от незабавно произнасяне (вж. по аналогия определение на председателя на Съда от 20 септември 2018 г., Minister for Justice and Equality, C-508/18 и C-509/18, непубликувано, EU:C:2018:766, т. 11 и цитираната съдебна практика).
- 36 От друга страна, от постоянната практика на Съда следва, че големият брой лица или правни положения, потенциално засегнати от акта, който запитващата юрисдикция трябва да постанови, след като е сезирала Съда с преюдициално запитване, сам по себе си не може да представлява изключително обстоятелство, което може да обоснове прибягването до бързо производство. Същото се отнася и за значителния брой дела, които могат да бъдат спрени до произнасянето на Съда по преюдициалното запитване (определение на председателя на Съда от 20 септември 2018 г., Minister for Justice and Equality, C-508/18 и C-509/18, непубликувано, EU:C:2018:766, т. 14 и цитираната съдебна практика).
- 37 Председателят на Съда обаче решава настоящото дело да бъде разгледано с предимство съгласно член 53, параграф 3 от Процедурния правилник.

По преюдициалния въпрос

- 38 С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 1, параграф 1 и член 2, буква в) от Директива 2014/41 трябва да се тълкуват в смисъл, че понятията „съдебен орган“ и „издаващ орган“ по смисъла на тези разпоредби обхващат прокурора на държава членка или, по-общо, прокуратурата на държава членка, независимо от законоустановеното отношение на подчинение, което евентуално съществува между прокурора или прокуратурата и

изпълнителната власт на тази държава членка, и независимо от риска прокурорът или прокуратурата да получават пряко или косвено конкретни разпоредения или указания от тази власт при приемането на решение за издаване на европейска заповед за разследване.

- 39 В самото начало следва да се припомни, че както е видно от съображения 5—8 от тази директива, тя има за цел да замести разпокъсаната и усложнена рамка на събиране на доказателства по наказателни дела с трансгранично измерение и чрез въвеждането на опростена и по-ефикасна система, основана на единен инструмент, наречен „европейска заповед за разследване“, да улесни и ускори съдебното сътрудничество, за да допринесе за осъществяването на целта на Съюза да се превърне в пространство на свобода, сигурност и правосъдие въз основа на високата степен на доверие, която трябва да съществува между държавите членки.
- 40 В това отношение, по-специално от съображения 2, 6 и 19 от посочената директива следва, че европейската заповед за разследване е инструмент, попадащ в обхвата на предвиденото в член 82, параграф 1 ДФЕС съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси, което се основава на принципа на взаимно признаване на присъдите и съдебните решения. Този принцип, който е „крайъгълният камък“ на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, сам по себе си се основава на взаимното доверие, както и на оборимата презумпция, че останалите държави членки спазват правото на Съюза, и по-специално основните права.
- 41 В този контекст член 1, параграф 1 от Директива 2014/41 определя европейската заповед за разследване като съдебно решение, което е било издадено или потвърдено от съдебен орган на държава членка, за извършване на едно или няколко конкретни процесуално-следствени действия в друга държава членка с оглед на получаване на доказателства в съответствие с тази директива, включително такива, които вече са на разположение на тази държава членка.
- 42 Член 2, буква в) от тази директива определя какво следва да се разбира за целите на посочената директива под „издаващ орган“, като в подточка ii) от тази разпоредба се уточнява, че когато европейска заповед за разследване е издадена от компетентен орган на издаващата държава членка, различен от този по подточка i) от същата разпоредба, тя трябва да бъде потвърдена от „съдебен орган“, преди да бъде предадена на изпълняващия орган.
- 43 Съгласно член 1, параграф 2 от Директива 2014/41 държавите членки изпълняват европейската заповед за разследване въз основа на принципа на взаимно признаване и в съответствие с настоящата директива.
- 44 По-специално съгласно член 9, параграф 1 от Директива 2014/41 изпълняващият орган признава европейската заповед за разследване, без да изисква допълнителни формалности и прави необходимото за нейното изпълнение по същия начин и при същите условия и ред, както ако въпросното процесуално-следствено действие е било разпоредено от орган на изпълняващата държава. Съгласно същата разпоредба обаче този орган може да реши да не изпълни европейска заповед за разследване, като се позове на някое от основанията за непризнаване или неизпълнение или на някое от основанията за отлагане, предвидени в тази директива.
- 45 Освен това член 9, параграф 3 от Директива 2014/41 предвижда, че когато изпълняващ орган получи европейска заповед за разследване, която не е била издадена от издаващ орган съгласно посоченото в член 2, буква в), изпълняващият орган връща тази заповед на издаващата държава.
- 46 От изложените съображения следва, от една страна, че европейска заповед за разследване може да бъде изпълнена само ако органът, който я е издал, е „издаващ орган“ по смисъла на член 2, буква в) от посочената директива, и от друга страна, когато такава заповед е издадена от

издаващ орган, различен от посочените в подточка i) от тази разпоредба, тя трябва да бъде потвърдена от „съдебен орган“, преди да бъде предадена за изпълнението ѝ в друга държава членка.

- 47 В случая поставеният въпрос по същество се отнася до това дали прокурор на държава членка или, по-общо, прокуратурата на държава членка отговаря на понятията „съдебен орган“ и „издаващ орган“ по смисъла съответно на член 1, параграф 1 и на член 2, буква в) от Директива 2014/41, макар и той да е в законоустановено отношение на подчинение на изпълнителната власт на тази държава членка, като съществува риск да получава пряко или косвено конкретни разпореджания или указания от тази власт при приемането на решение за издаване на европейска заповед за разследване.
- 48 Този въпрос се поставя, доколкото, видно от точка 25 от настоящото решение, запитващата юрисдикция иска да установи приложимостта в контекста на Директива 2014/41 на съдебната практика, изведена от решения от 27 май 2019 г., OG и PI (прокуратури на Любек и Цвикау) (С-508/18 и С-82/19 PPU, EU:C:2019:456, т. 90), и от 27 май 2019 г., PF (Главен прокурор на Литва) (С-509/18, EU:C:2019:457, т. 57), в които Съдът тълкува понятието „издаващ съдебен орган“, съдържащо се в член 6, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 в смисъл, че при приемането на решение за издаване на европейска заповед за арест то не се отнася до прокуратурите на дадена държава членка, за които съществува такъв риск.
- 49 Съгласно постоянната практика на Съда за тълкуването на разпоредба на правото на Съюза трябва да се вземат предвид не само нейният текст, но и контекстът ѝ и целите на правната уредба, от която тя е част (решение от 3 март 2020 г., X (Европейска заповед за арест — двойна наказуемост), С-717/18, EU:C:2020:142, т. 21 и цитираната съдебна практика).
- 50 Що се отнася, на първо място, до текста на разпоредбите, посочени в точка 47 от настоящото решение, следва да се отбележи, че докато Рамково решение 2002/584, и по-специално член 6, параграф 1 използва понятието „издаващ съдебен орган“, без да уточнява обхванатите от това понятие органи, член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41 изрично предвижда, че прокурорът е сред органите, които, подобно на съдията, съда или съдия-следователя, се считат за „издаващ орган“.
- 51 Последната разпоредба обуславя квалификацията „издаващ орган“ единствено с условието съдът и лицата, които упражняват функциите на съдия, съдия-следовател или прокурор, да са компетентни по разглеждания случай.
- 52 Така, след като съгласно националното право прокурорът на държава членка или, по-общо, прокуратурата на тази държава членка, е компетентен/компетентна да разпорежи процесуално-следствени действия с оглед на получаване на доказателства по дадено дело, той/тя попада в обхвата на понятието „издаващ орган“ по смисъла на член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41.
- 53 От текста на член 2, буква в), подточка ii) от тази директива също така следва, че прокурорът е сред „съдебните органи“, оправомощени да потвърдят европейска заповед за разследване преди предаването ѝ на изпълняващия орган, когато тази заповед е издадена от издаващ орган, различен от посочените в подточка i) от тази разпоредба.
- 54 Следва да се констатира, че нито подточка i), нито подточка ii) от този член 2, буква в) обуславят квалифицирането на прокурора като „издаващ орган“ или „съдебен орган“ за целите на Директива 2014/41 от липсата на законоустановено отношение на подчинение на изпълнителната власт на неговата държава членка.

- 55 От член 1, параграф 1 във връзка с член 2, буква в), подточки i) и ii) от Директива 2014/41 следва също, че издаването или потвърждаването на европейска заповед за разследване от прокурор придава на тази заповед качеството на съдебно решение.
- 56 Що се отнася, на второ място, до контекста, в който се вписват тези разпоредби, следва да се отбележи, първо, че съгласно Директива 2014/41 към издаването или потвърждаването на европейска заповед за разследване се прилагат процедура и гаранции, различни от тези, които са предвидени за издаването на европейска заповед за арест. Тази директива предвижда специални разпоредби, чиято цел е да гарантират, че издаването или потвърждаването на европейска заповед за разследване от прокурор като посочения в член 2, буква в) от тази директива е съпътствано от гаранции, характерни за приемането на съдебни решения, по-специално от такива за зачитането на основните права на засегнатото лице, а именно на правото на ефективна съдебна защита.
- 57 Най-напред, съгласно член 6, параграф 1 във връзка с член 2, буква в) и съображение 11 от Директива 2014/41 издаването или потвърждаването зависи от двойното условие, от една страна, то да е необходимо и пропорционално на целта на производствата, по-специално наказателни, посочени в член 4 от посочената директива, като се отчитат правата на заподозряното или обвиняемото лице, и от друга страна, посочените в европейската заповед за разследване процесуално-следствени действия да е можело да бъдат разпоредени при същите условия в сходен национален случай.
- 58 Така, когато издава или потвърждава европейска заповед за разследване, прокурорът, като посочения в член 2, буква в) от Директива 2014/41, трябва да следи за спазването на националните процесуални гаранции, които трябва да са в съответствие с посочените в съображение 15 от тази директива директиви относно процесуалните права в наказателното производство.
- 59 Също така, както впрочем се припомня в съображения 12 и 39 от посочената директива, той трябва да следи за спазването на признатите в Хартата права, и по-специално на правото на презумпцията за невиност и на правото на защита, предвидени в член 48 от нея. Освен това всяко ограничаване на упражняването на тези права в резултат на процесуално-следствено действие, разпоредено в съответствие със същата директива, следва да отговаря на изискванията, установени в член 52, параграф 1 от Хартата, което предполага по-специално при спазване на принципа на пропорционалност разглежданото ограничение да е необходимо и действително да отговаря на призната от Съюза цел от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други хора.
- 60 По-нататък, член 14, параграф 1 във връзка със съображение 22 от Директива 2014/41 предвижда общо задължение за държавите членки да гарантират, че за процесуално-следствените действия, посочени в европейската заповед за разследване се прилагат правни средства за защита, равностойни на предвидените при сходен национален случай.
- 61 Съгласно член 14, параграф 3 от тази директива издаващият орган трябва да гарантира, че засегнатите от такава заповед лица разполагат с достатъчно информация за предвидените в националното право способи и срокове за обжалване на заповедта, за да се гарантира ефективното упражняване на тяхното право на обжалване.
- 62 Накрая, съгласно член 14, параграф 7 от посочената директива издаващата държава взема предвид успешното оспорване на признаването или изпълнението на европейска заповед за разследване в съответствие с нейното национално право. Без да се засягат националните

процедурни правила, държавите членки гарантират, че в хода на наказателното производство в издаващата държава при оценката на получените чрез европейската заповед за разследване доказателства се зачитат правата на защита и правото на справедлив процес.

- 63 От разпоредбите на Директива 2014/41, посочени в точки 57—62 от настоящото решение, следва, че прокурор като посочения в член 2, буква в) от тази директива, който издава или потвърждава европейска заповед за разследване, трябва да вземе предвид принципа на пропорционалност и основните права на съответното лице, и по-специално признатите в Хартата права, и че трябва да са предвидени ефективни правни средства за защита срещу тази заповед, поне равностойни на предвидените при сходен национален случай.
- 64 Второ, макар европейската заповед за разследване несъмнено да е инструмент, основан на принципите на взаимно доверие и признаване, чието изпълнение е принципът, а отказът за изпълнение е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно (вж. по аналогия решение от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау), C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, т. 45 и цитираната съдебна практика), разпоредбите на Директива 2014/41 все пак позволяват на изпълняващия орган, и по-общо на изпълняващата държава, да следи за спазването на принципа на пропорционалност, както и на процесуалните и основните права на съответното лице.
- 65 Най-напред, от член 2, буква г) от Директива 2014/41 следва, че процедурата по изпълнение на европейска заповед за разследване може да изисква съдебно разрешение в изпълняващата държава, когато това е предвидено в националното ѝ право. Както следва от акта за преюдициално запитване, такъв е случаят с австрийската правна уредба, която обвързва със съдебно разрешение изпълнението на някои процесуално-следствени действия, като например искане за предоставяне на информация относно банкова сметка.
- 66 По-нататък, съгласно член 6, параграф 3 от тази директива, когато изпълняващият орган има основания да счита, че условията, посочени в параграф 1 от този член, не са изпълнени, по-специално условието, че процесуално-следственото действие е необходимо и пропорционално на целта на производствата, за които е разпоредено, като се отчитат правата на съответното лице, той може да се консултира с издаващия орган за важността на изпълнението на европейската заповед за разследване, което евентуално може да доведе до оттегляне на тази заповед от издаващия орган.
- 67 Съгласно член 10 от посочената директива изпълняващият орган може да прибегне и до процесуално-следствено действие, различно от посоченото в европейската заповед за разследване. Тази възможност е открита по-специално когато, както е видно от параграф 3 от този член във връзка със съображение 10 от Директивата, този орган счита, че другото процесуално-следствено действие позволява да се постигне същият резултат, като действието, посочено в европейската заповед за разследване, но със средства, които предполагат по-малко засягане на основните права.
- 68 Накрая, съгласно член 11, параграф 1, буква е) от посочената директива признаването или изпълнението на европейска заповед за разследване може да бъде отказано, ако съществуват сериозни основания да се смята, че изпълнението на процесуално-следственото действие, посочено в европейската заповед за разследване, би било несъвместимо със задълженията на изпълняващата държава съгласно член 6 ДЕС и Хартата.
- 69 С оглед на обстоятелствата, посочени в точки 57—68 от настоящото решение, член 1, параграф 1 и член 2, буква в) от Директива 2014/41 се вписват в правната уредба, включваща съвкупност от гаранции както на етапа на издаването или потвърждаването, така и на етапа на изпълнението на европейската заповед за разследване, за да се гарантира защитата на основните права на съответното лице.

- 70 Що се отнася, на трето място, до целта на Директива 2014/41, както бе припомнено в точки 39 и 40 от настоящото решение, тя цели да гарантира опростено и ефективно сътрудничество между държавите членки, като гарантира взаимното признаване на решенията, постановени от съдебните органи на тези държави членки за събиране на доказателства по наказателни дела с трансгранично измерение.
- 71 Както се подчертава в съображение 34 от тази директива, тя урежда само временни мерки с цел събиране на доказателства. Освен това съгласно член 1, параграф 3 от посочената директива издаването на европейска заповед за разследване може да бъде поискано от заподозряно или обвиняемо лице или от адвокат от негово име. Както отбелязва генералният адвокат в точка 71 от заключението си, подобна мярка може да бъде разпоредена в интерес на съответното лице.
- 72 Важно е освен това да се подчертае, че европейската заповед за разследване, уредена в Директива 2014/41, преследва в наказателното производство цел, различна от европейската заповед за арест, уредена с Рамково решение 2002/584. Всъщност, докато съгласно член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 европейската заповед за арест има за цел задържането и предаването на издирвано лице с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, съгласно член 1, параграф 1 от Директива 2014/41 европейската заповед за разследване цели извършване на едно или няколко конкретни процесуално-следствени действия с оглед на получаване на доказателства.
- 73 Несъмнено, както следва от членове 3 и 4 от Директива 2014/41, европейската заповед за разследване по принцип може да обхваща всяко процесуално-следствено действие по-специално за целите на наказателното производство. Някои от тези действия обаче могат да представляват намеса, доколкото накърняват по-специално правото на личен живот или правото на собственост на съответното лице. Както обаче посочват всички заинтересовани страни, представили становища пред Съда, освен в особения случай на временно предаване на вече задържани лица за целите на извършването на процесуално-следствено действие, за което са предвидени специфични гаранции в членове 22 и 23 от Директива 2014/41, европейската заповед за разследване, за разлика от европейската заповед за арест, не може да накърни правото на свобода на съответното лице, закрепено в член 6 от Хартата.
- 74 Като се имат предвид разликите от текстово, контекстово и телеологично естество, посочени в изложените съображения между Рамково решение 2002/584 и Директива 2014/41, тълкуването на член 6, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, възприето от Съда в решения от 27 май 2019 г., OG и PI (прокуратури на Любек и Цвикау) (С-508/18 и С-82/19 PPU, EU:C:2019:456), и от 27 май 2019 г., PF (Главен прокурор на Литва) (С-509/18, EU:C:2019:457), съгласно което понятието „издаващ съдебен орган“ не обхваща прокуратурите на държава членка, които са изложени на риск да получават конкретни указания от страна на изпълнителната власт, не е приложимо в контекста на Директива 2014/41.
- 75 С оглед на всичко изложено по-горе на поставения въпрос следва да се отговори, че член 1, параграф 1 и член 2, буква в) от Директива 2014/41 трябва да се тълкуват в смисъл, че понятията „съдебен орган“ и „издаващ орган“ по смисъла на тези разпоредби обхващат прокурора на държава членка или, по-общо, прокуратурата на държава членка, независимо от законоустановеното отношение на подчинение, което евентуално съществува между прокурора или прокуратурата и изпълнителната власт на тази държава членка, и независимо от риска прокурорът или прокуратурата да получават пряко или косвено конкретни разпореджания или указания от тази власт при приемането на решение за издаване на европейска заповед за разследване.

По съдебните разноси

- 76 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Член 1, параграф 1 и член 2, буква в) от Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси трябва да се тълкуват в смисъл, че понятията „съдебен орган“ и „издаващ орган“ по смисъла на тези разпоредби обхващат прокурора на държава членка или, по-общо, прокуратурата на държава членка, независимо от законоустановеното отношение на подчинение, което евентуално съществува между прокурора или прокуратурата и изпълнителната власт на тази държава членка, и независимо от риска прокурорът или прокуратурата да получават пряко или косвено конкретни разпореждания или указания от тази власт при приемането на решение за издаване на европейска заповед за разследване.

Подписи